

KAFKIN NOŽ

DORTA JAGIĆ

SADRŽAJ

CIKLUS O VIKTORIJANSKIM PIONIRKAMA I PUSTOLOVKAMA	1
Amy Carmichael	2
Annie Londonderry	3
Annie Edson Taylor	5
Nellie Bly	7
Lady Hester Stanhope	9
Isabella Bird	12
Lottie Moon	15
Lilias Trotter	17
Louise Boyd	19
Gladys Aylward	20
Clara Swain	22
Freya Stark	24
 PORTRETI CRNIH I BIJELIH DANA. KRONIKE KAMENJA I KIŠOBRANA	 27
Labud pod mostom	28
Smrt u Milanu	30
Tijelo je kamen	31

Prvo lice množine	32
Noćni vlakovi	35
Potres	37
Jezik zime	38
Progutani kišobrani	40
KAFKIN NOŽ ILI PORTRET LJUBAVI KOJA JE ISKRVARILA OD DALJINE	43
Kafka na plaži	44
Zamjena iza oštrog ruba svijeta	46
Neotvoreni padobrani	48
Kafkin nož	50
Trnova duga na koži	53
The Miracle of Love	56
CRNO-BIJELI PORTRITI LJUDI IZ SVAKOJAKIH DALJINA	58
Vjera sjevera	59
Žena iz autobusa	60
Nastup pjesnika u zatvoru	61
Kad potamne oni koji gledaju	

kroz prozore	63
Jezik i svakih pet sekundi	66
Portret putnika pješaka	69
Portret crnog pjesnika sa psom	71
Kabanica riba	72
Portret drvosječe pjesnikinje sa psom	73
Portret djevojke s bisernom naušnicom na Aljasci	75
Portret jednog gospodara prstenova	77
 PORTRETI GRADOVA IZ STARE PUTOVNICE	 79
Netko me ubio u Pragu 1999.	80
Pariška vrata, 2001.	82
Rim, mrtve snjeguljice	84
Balaton	86
Brojanica od biblijskih gradova	87
Zadar putuje po sobi	89
Istanbulski nar	91
 PORTRETI STRAŠNIH I NEOBIČNIH LJUBAVI	 92

Stol djed	93
Poison Ivy	94
Uniforme za uzaludno čekanje	96
Jedan espresso za dvoje	98
chick-light	100
O autorici	103
Impresum	104

CIKLUS O VIKTORIJANSKIM PIONIRKAMA I PUSTOLOVKAMA

AMY CARMICHAEL

Seljančica iz Sjeverne Irske,
otac joj je bio prezbiterijski pastor.
Nakon par koraka preko Japana i Šri Lanke,
zagazila je do grla u Indiju
i ostala pedeset i pet godina, o čemu je
napisala trideset i pet knjiga sjećanja.

Bojila je svoju dugu kosu crnom kavom
i uvijala tijelo u indijske haljine.
Spasila je tisuće djevojčica od hramske
prostitucije,
otvorila je utočište ljubavi
i utemeljila misiju u Dohnavuru.

Često je prolazila ogromne razdaljine
po prašini i vrućini
da bi spasila
samo
jedno
dijete.

Na njezinom grobu nema spomenika ni svijeća
već samo mali bazen za ptice,
na kojem su spašena djeca upisala samo *Amma*
ili 'majka'
na tamilskom.

ANNIE LONDONDERRY

Annie, gladna života,
pojela je samo dvadeset i četiri godine
a već je bila supruga,
majka troje djece i pustolovka, Židovka
Kopchovsky iz Rige, od malena doseljena da bude
pješakinja po
ulicama istočne Amerike.
Zanimljivo, nikada nije vozila to čudo slobode,
taj laki stroj zvan bicikl,
do dana oklade, 27. lipnja 1894. godine.
Za zadimljenim stolom dva bogata člana
bostonskoga kluba
ponudila su joj drečavo zelenih
5000 \$, (novac je ponekad crvena zastava
podviga.)

Poljubila je djecu i zatvarajući vrata, krstila se u
Annie
Londonderry,
woman unordinary.

Na ženskom Columbia biciklu,
lako, kao da se rodila s krilima i pedalama,
zaputila se na put oko debelog trbuha svijeta
i obavila posao prvog ženskog svjetociklista u svega
15 mjeseci.
Sve što je imala bio je
ženski revolver optočen biserima i
nešto udobne muške odjeće.
Putem je zarađivala sočnim odrescima priča i
reklamama,
vatrometnim smijehom.
Ne sumnjajući da će njena dva kotača ostati čitava

u ovom nazubljenom muškom svijetu,
o njenom je podvigu zadivljeno pisao
New York World,
a možda i neka sanjiva školarka.

Kad je sišla s tog bicikla kao s Mjeseca
živa i zdrava na tlo Bostona,
učas je postala sportska zvijezda, nova žena,
globalna senzacija sa šljokicama.
Samo desetak godina.
Kao plijen koji se dugo probavlja, Annie je pojeo
zaborav.
Svijet probavlja i zaboravlja da je osvojen.
Ima lošu memoriju i
dobar tek.

ANNIE EDSON TAYLOR

Mnogi prožive život tek
horizontalno, kao mirna rijeka.
Annie je bila žena slobodnoga pada
od početka.
Iz džepa pokojnoga oca mlinara obrušilo se
u njen viktorijanski skut nešto novca,
ali ne i za crne dane.
Nakon sretnog vjenčanja za mr. Taylora i poroda
nakon samo dva sretna zagrljaja
na pragu kuće kroz koji ulaze ljudi, godine
i bolest
ostala je jedina živa, žena-ruža na groblju
muža i sina.

Bila je učiteljica i plesačica,
no uzalud je tumarala Amerikom u potrazi za
poslom.
Da bi izbjegla mrve siromaštva i ubožnice,
zagledala se u zid i sjetila se ludog podviga
koji će joj donijeti ili crno zrno smrti
ili slap novca, slave.
Tko zna, možda je mislila na Diogena u bačvi
kad se sjetila drvenoga mjehura i
samoće ekstatičnog zatvora
koji se kotrlja.

Najprije je niz slap
spustila svoju mačku, verziju Lajke
a kad joj se maca iz bačve vratila u krilo,
bacila se i Annie, velika mačka, otmjeno obučena
i s velikim kićenim šeširom na glavi
niz šampanjsku pjenu Nijagarinih slapova.
Na crnoj je bačvi pisalo velikim bijelim slovima

Queen of the mist.

Poslije je uz prašnjave putove ta kraljica vertikalne
zabavljala turiste,
ljude bez ijedne bačve u životu
i nastupala s velikim natpisom kao žigom za
njenu dionicu vječnosti

Annie Heroine of Horseshoe Falls.

Čak je i nešto sitno zarađivala.

Ipak, gorko je savjetovala pustolovima u čamcima
da živu glavu klone od bačve i slapova. Uzalud,
mnogi su se razbili o ego i stijenje.

Iz kamenih se dubina čulo zborsko pjevanje
da samo je jedna Annie.

NELLIE BLY

počelo je tako da je
bijesno zaškiljala i
precizno ispalila tanad riječi u
muški zamak novina *Pittsburgh Dispatch*
utvrda joj je pala u obod šeširića
kao papirić za golublji izmet
zatim
prerušena u neku bezimenu uličnu Ofeliju nakon
deset dana u umobolnici izvještava za *New York*
World
o tretmanima i zimovanju u paklu
poslije nje uvjeti se u bolnicama mijenjaju
zatim
kao zastava, jedro odvažnosti
sama na put oko svijeta
zagrljaj s planetom dug 72 dana.
sve je poslije zapisala, na putu je
susrela čak
glavom i bradom Julesa Verna.

Ne zovite me kako je zapisano, Elisabeth
ja sam drska Nellie
i ja gledam i grlim
zemlju u ludnicama, redakcijama, tvornicama
ubožnicama, kotlovnica.
pustite me i na mjesec
da ga okrenem na tu mračnu stranu
ako treba
i u Božja usta u trenu Velikoga praska,
želim umrijeti od čuda
a ne od upale pluća u St. Mark's Hospital
koja me, položenu na leđa, ubila.

nisam željela tinjajući izgorjeti,
trebala sam se do sudnjeg dana
brinuti za njujoršku siročad u crkvi na Manhattanu
i smišljati patente.

svi su govorili luda Nellie
zašto je već
u tridesetima napustila novine
i u golemoj vjenčanici sjela na stol
industrijalca milijunaša iz doba krede
da bi pijuckala polako i nakon njegove smrti
taj stari konjak muškarca.
na samrtnoj postelji
navečer bi pogledala u vjetar, nebo,
rijetke knjige
odakle nam danas zašušte riječi pjesnikinje Carson
ljepota muža
The Beauty Of The Husband,
neobičan muž kao najljepša krošnja
glinenog stabla svijeta.

LADY HESTER STANHOPE

Draga Wirginia,
ta je otkaćena Hester imala vlastitu sobu i lovu.
Nakon što je njezin poslodavac, British Prime
Minister i neženja,
voljeni ujak William Pitt, blago u bogatstvu umro,
država joj je odredila
čak
mjesečnih £1200
a britansko visoko društvo ostalo je udivljeno
svijeno u u obliku njezine crvene štikle
i godinama nakon što je skočila
s dna kristalnih čaša kroz monokle
prema letećim sagovima i
nježnim ptićicama istočnjačkih pisama.
Bile su joj 33 godine.
Simbolično.

Istražujući Aškelon znala je da će
se taj pothvat priznati prvim modernim
istraživanjem Svete zemlje.

Romantični i poznati su joj se divili;
kažu da se, po njenom dolasku u Atenu,
opijeni Lord Byron kao lud bacio u more
da bi je, poput muške sirene, dolično pozdravio.

Nakon brodoloma kod Kaira, izgubivši sve, skida
krhku tkaninu, oblači nepotopivu mušku odjeću
i kreće dalje, put paprenog Istoka.
Odbijala je nositi ženski veo,
zapravo, kidala je svaki zid i veo svijeta
pa je uskoro s dvadeset i dvije deve
probijala mjedene vratnice i

rušila prekrute zakone istočnih gradova.
Sa šiljkom nosa prema Palmiri
prošla je pustinju punu škorpiona i beduina
da bi u tom gradu, čudom, bila jedina žena
dočekan krunom i grančicama.
Od tada, turban na njenoj obrijanoj glavi postao je
deblo zmije koja guta svoj rep,
ego oko čela.

Nije ju samo emir Mahannah el Fadel
prozvao "kraljica Hester". Ali tim se titulama
drevna glina smijala.
Hester je pod zemljom blizu Gaze tražila zlatnike,
a iskopala je samo sedmonogi i bezglavi
mramorni kip. Zao znak, razbila ga je i bacila u
gladno ždrijelo mora.
Napokon
ostavila je deve drugima
i skrasila se u samostanu Mar Elias, a potom
na vrhu kraj Sidona, dom je nazvala Dahr El Sitt.
Primala je stotine izbjeglica, vladala regijom
s mjesečnom penzijom i izdašnim darovima.
Tajne riječi pustinjskoga vjetra
prevodila je kako je htjela:
ja sam jutarnja zvijezda, glavna jahačica svijeta.

Naposljetku, unatoč svili, bjelokosti i kašmiru
tonula je u senilnost, pokradena od vlastite
posluge.
Draga Wirginia,
u svojoj ćeliji nije pisala, ležala je sama s dva
grbava,
činili joj se, sveta konja
umjesto kreveta.
Goste je primala tek u sumrak
nije dala da joj vide odveć ljudsko lice i ruke,

nije dala ništa više nikome,
zazidana u utvrdi na brdu
kao idol, kao kip.

ISABELLA BIRD

Djevojčica Bird, sitna i boležljiva ptičica,
letjela je s nesanicom, bolovima u leđima i glavi.

Na preporuku kućnoga liječnika
odapela se kao tvrd kamenčić
iz praćke doma u ljekovite zemaljske širine.

S Havaja je počela duga putanja putovanja,
uspinjanja i silaženja,
Manua Kea, Manua Loa.

Odmalena
cesta je ozdravljuje jednako kao i
užas napuštene djevojačke haljine,
od malena
u hlačama želi gledati neviđeno i kako
nakošene oči u smijehu ispadaju s istočnjačkih lica
kao ukrasne ribe u vodu
i kako se kotrlja na nju cijeli taj Rocky Mountains,
njegovo crveno kamenje
sa srca onog neodoljivog desperadosa,
jednookog Jima Nugenta, pjesnika i nasilnika.
Nikada muža.

Zagrlila ga je, napisala svoj najveći hit
A Lady's Life in the Rocky Mountains
i otišla.

Nepopustljiva,
iako je jahala danima jahala kroz mećavu
stisnutih, smrзлиh očiju
i šest mjeseci cvokotala u kolibici zatrpanoj
snijegom
njezina kosa ne miruje, čezne još straniji vjetar.
Češalj joj je pao na Japan, Kinu, Vijetnam,
Koreju, Singapur...

Crtala je i zapisivala sve,
svih sedamsto
sedamdeset i sedam
prošlosti svake pahulje i datulje.
Postala je prva žena *Fellow of the Royal
Geographical Society*.
Sama u svakoj znatiželji,
u kuhinji je nije mogao zadržati nijedan
topli pljusak udvaranja, a umjesto svijeća i
stolnjaka
prostirala je karte, fotografije, prirodoslovne
knjige.
U dvorišnome vrtu najdraže sestre samo bi kratko
ostajala,
srca sposobna samo za dijamant, za jedan
dubok ljudski odnos.
Udala se tek kad je sestru pokosio tifus.
No, umro je uskoro i doktor Bishop,
muž lijep i kratkovijek kao vodencvijet.
Bilo je to da su se živi morali brzo ukloniti
pogledu te ptice u neku novu daljinu
u obliku Križa. Iako u godinama,
Izabella je učila medicinu i postala misionarka.
Na glavu je stavila košaru u kojoj su na suncu
kunjali
Indija, Iran, Kurdistan i Turska
i krenula u pustolovine s pištoljem i zavojima.
Ipak, i kad se, onako sitna,
u Maroku penjala ljestvama na crnog pastuha,
sultanov poklon,
razmišljala je o sestri.
Sestra kao ruka dok se penje.
Sestra kao iznenadni miris šećera u prahu
koji nosi vjetar.
Sestrin je vrat bio dimnjak, kosa dom,

a duša kamin.

LOTTIE MOON

Na lijepoj starinskoj fotografiji jake obrve i vilica
svjedoče odlučnost.

Književnost, klasični jezici
najsajnije su niti u njenim čvrstim pletenicama.
Široko obrazovana djevojka
iz obitelji duhanskih plantažera, iako nestašna,
željela je biti učiteljica. Izbjegavala je crkve.
A onda, odjednom, i ona je
pala s konja sv. Pavla, točnije,
doživjela potresnu metanoju
pa za mlađom sestrom Edmonijom
brzo otišla u Kinu.
Marta i Marija.

Lottie je učila običaje, širila evanđelje i
bila zabrinuta što su
misionari u Kini umirali
od iscrpljenosti, bilo ih je premalo.
Pisala je duga i živa pisma u *Foreign Mission
Journal*
ali jače pojačanje nije dolazilo.
Pjesnikinja, pisala je o vjetru i rijetkim kišama
u Šantungu,
o svom lijenom psiću i izoliranim kopačima zlata
i kako bi, da živi tisuću života,
svakog dala Kini.
Godinama je pekla mirisne kolačiće
i dijelila ih gladnoj djeci. Govorila im je o Isusu,
sladem od meda. Mljackali su i zvali je
Kolačić teta.

Ostavila je sjaj gradova i krenula po selima,
osnovala je škole za nepismene djevojke

i iskusila ružičastu pjenu njihove radosti.
U duboke se sutone nadala muškoj ljubavi,
misionarskom braku s heretikom i
bivšim učiteljem, C. H. Toyem.
No lakše je bilo osvojiti Kinu, nego tog pauna s
Harvarda. Ostala je sama i
uskoro pala pod tristo jahača apokalipse,
pod kugu, kinesko-japanski rat, glad, bokstersku
revoluciju.
Pod zmajeve, kundake, bombe
bombe, bombe, potrese.
Raskidani su ljudi po cesti vikali,
umirali od gladi i bolesti.

Kad više nije bilo ničega u ladicama svijeta
sve je svoje razdala gladnoj djeci.
Kao s grane gdje žive počesljani i uhranjeni
pala je na trideset kilograma, tresnula kostima.
Pisali su joj s uskličnicima znanci i braća
iz Amerike,
i sama je znala da mora natrag
na oporavak. U zračnu komoru
zapada.

Pa ipak.
Ona koja je godinama pekla kolačiće
umrla je od gladi,
na povratku kući,
negdje u luci Kobe.

Iako ne izgleda tako, ona se
vratila, zauvijek.

LILIAS TROTTER

Lilas, Lillas, dok se smijala
čak je i korijenje njezinih zubi mijenjalo sedam
boja
a purpurno srce
tjeralo ju je da
šeće bosa perivojima i da promatra
da sve što postoji promatra u spektru.
kad je naučila, osim slobode ruke,
zakone linija, boja i oblika
i povlačiti zlatne rezove po zapešću platna
u Veneciji se susrela s velikim slikarom
Johnom Ruskinom
pijan od prepoznavanja njena genija
jednoga je dana
uzeo svoj najbolji kist i
pružio joj ga nad imenom, Lillas
ti si dugokosi vitez slike
princeza linija i boja svoga vremena.
ipak nemirna
ipak gladna i dalje je
šetala gologlava alejama i perivojima
i napokon naišla na bezbojnu trnovu krunu,
vječnu kacigu spasenja
pa je sjela, pa se smirila.
pod Isusovom se krunom prvi put počesljala
do izboja njegove krvi i
ugledala sedamdeset novih boja u listu akacije
deset novih geometrijskih oblika u mrvi kruha
i prvi put, kurve, beskućnike i sirotinju.
noću je grozničavo upinjala oko spasa prostitutki
kod Victoria station
i četrdeset godina svakoga dana pisala dnevnike o

ljubavi
a Ruskin je ostao negdje u kavani.
ostao je nadati se, taj
portretist dokon i lijep kao kralj Kir,
da njegova kraljica boja nije zauvijek
tog oblačnog dana
otišla u afrički žir nemira
u opojni vir mira
spašavati nespašene,
poučavati nepismene žene
u Alžir.

LOUISE BOYD

od izlaska do zalaska sunca
u divljoj dječjoj igri
ponekad oštro zapaluca
debeljuškasti jezik smrti.
no ne vide ga ni mala Louise
ni zatrčani konji, šume, planine, jer su sve to djeca.
u biografiji je netko zabilježio kako su
njezina braća,
ujedno jedini šumski prijatelji iz djetinjstva
dva tijelca krhka kao gazivode,
oba brzo umrla od slabosti srca.
ostala je
jedinica s čeličnim srcem
za roditeljsku utjehu,
a poslije krilata i hrabra utjeha sama sebi.
ta pionirka letačica do krajnje točke,
do spoja aviona nje u avionu njemu
(Sjeverni pol je njezin spol)
ona najviša točka života
kao crn i težak biljeg svega prvog na tjemenu.
istina,
u ledu je tražila sudruga, unaprijed nestalog,
krenula je i službena potraga.
tražila ga kao neke djevice neviđenog muža
tražila ga po ledenim gudurama
nikad poljubljenog, nikad ugrijanog
uzalud je tražila smrznog Amundsena
nestalog u padu na dno Barentsovog mora.
no našla je,
tek nijemi Grenland
čije su gole rane i ravni dobile
ime po njoj.

GLADYS AYLWARD

Tako su to prikazali u dopadljivom filmu,
a možda je tako i bilo.
Padala je kiša nad onima koji ostaju kod knjiga i
kamina
čaja, keksa i vina
kad je skromna londonska dadilja, Gladys,
kršćanska obraćenica
i pustolovka nepodvezanog jezika
pošla s malo ušteđevine
oslobađati zarobljene strance.
Točnije, odvezati, pomazivati, ljubiti
stotine podvezanih ženskih stopala
i duša.

U hladnom kupeu stisnuta među vojničinama i
drvosječama, polako je disala i
dugo zasijecala nožem vlaka
u to tvrdo srce prostranstva,
dok transsibirskom željeznicom jednoga jutra
nije skliznula u beskrajni čajnik Kine.
Bila je upadljivo sama, neudana.
Negdje u prašini provincije Yangcheng
s ostarjelom apostolicom Jeannie Lawson
otvorila je The Inn of Sixth Happiness,
malu krčmu Šeste sreće,
utočište za putnike namjernike,
mačke, skitnice i obraćenike.
Kraj ognjišta gostima bi naglas čitala evanđelje na
kineskom
kao lijepe narodne priče.
Sto puta na dan u opasnosti,
stigla je zalijevati cvijeće.

U buni je promijenila zatvorske uvjete, i
usput je slušala ptice.
Spasila je i usvojila stotine siročadi. Bježala preko
planina.
Zbog velikih djela
Kinezi su joj dali ime 赵 Vrla, Časna.

Pola stoljeća kasnije u pozlaćenom čajniku
Hollywooda srcousta Ingrid Bergman
u odveć svilenim cipelama
glumi nam kako je to bilo odvoditi
musavoj i niskoj Gladys
svezane, napaćene
Kineze u nebo

CLARA SWAIN

Clara, ona je Jasna
i ona je Swan, labud
krila zavijenih u krvave gaze, s mirisom na
jod i kloroform.
Clara,
prva liječnica i indijska misionarka,
željela je voljeti sve i zauvijek
a tko se to usuđuje
voljeti, vidati rane zauvijek?
Ovaj je svijet dao samo nekoliko komadića
ljudi za tanjur Ljubavi.
Clara ulazi u Indiju na slonu
zvanom *Methodist Woman's Foreign Missionary
Society*
liječiti i poučavati medicini mlade Indijke.
Uzani zidovi raskošnih, otmjenih ženskih odaja
prepunih
šapata, drhtaja, plijesni i bacila, tamnih bolesti
šire se i ozdravljaju
pod njezinim gromovnim
molitvama, iglama i zahvatima.
Za sve bolesne dame iz Zenana
malo je vremena, pod crvenim vjetrom
osipaju se tijela, ali ozdravljeni se snovi
dižu poput helijevih balona u nebo
i nasmijani zubi poput kristalnih čaša
na svadbi razbijaju u zanosu vjere
njihove nadgrobne ploče.
Lako kao tortu, Clara je izgradila
prvu bolnicu za žene i djecu u Indiji,
Clara Swain Hospital.
Vjerojatno je

dodirivala suze bolesnih
kao da Bog dodiruje vršcima prstiju,
suze bi im se zabibale u smijeh
kao što se neka dobra vječnost
počela bibati u krevetima,
kao topli Indijski ocean
pod plahtama.

FREYA STARK

Još joj je u djetinjstvu neka zla vila iz Asola ili,
točnije,
čudna nesreća promijenila ljepuškastu geografiju
lica.

No, jezikom klinastoga pisma ta je grubost bila
nešto drugo.

Nije to bio samo tvornički stroj što joj je zahvatio
zlatnu kosu s mašnom, a onda i lice.

Bio je to otisak teške magnetne igle svijeta ili
magnetni nož što u lice zarezuje kao u sveti kruh
arapske klinove Istoka, sudbinu.

Ožiljci su buduće brazde putovanja,
jugoistok – sjeveroistok u svim smjerovima
poezije pijeska,
na licu plesni tragovi ove male plave planete
među plinovitim divovima.

Godinama, kad je otišla sa sjevera Italije,
kroz nosnice udiše stare jezike kao dim nargile.
Latinski, iranski, turski, a dok izgovara imena
mjeseci
po lunarnim kalendarima,
ona leti, plovi, piše, riše na devama.
Ta žena jedva da je ikad gladna ili snena,
iz putne se žlice uvijek luči dovoljno kalorične
plaveti
one najvažnije, jutarnje zvijezde.

U Libanonu, Bagdadu, Beirutu, Damasku
živi kod pjesnika i prijatelja, uči i luta,
vožnje u kočiji s odvodom za haremske suze,
posvuda vidi i voli ljude,
u prvom ratu služi Crvenom križu.

Gdje god pođe, umjesto plasta haljine
oko nje šuščaju durbini, pera, šestari i mape,
koraci špijuna u Dolini Asasina,
datulje i vina.
Njezini su dani opasni pionirski podvizi, ali i
mirna pisanja,
predan rad na tri knjige o mnogima
nedostižnom Hadhramautu.
Živi u kovitlacu svih poznatih rekvizita
adrenalina.
Otkriva zamršene kartografije, tajni puteve i
tjesnace,
Aleksandrove staze prohodava
u opojnoj maglici iz tisuću i jedne noći.
Iza nje ostaje arabeska čudnih ženskih otisaka na
tlu
zime u Arapskoj pustinji...
Prodavači novina izvikuju njezino ime, u prolazu
dame ne znaju pije li ona u pet popodne čaj ili
suze,
Arabija joj je opojna kao usitnjene kosti kave
odjednom uhvaćene u čeljusti Drugog svjetskog
rata.
Zapošljava se kao agentica British Ministry of
Information
o tome piše knjige *Letters from Siria, East is West*,
javlja se općem arapskom prijatelju u vihoru rata
I wish you the best.

U brak je ušla tek u pedeset i četvrtoj,
zaljubljena u povjesničara
ali i brzo sišla s ramena svog muža opet na cestu.
Pisala je i otišla na posljednje putovanje u
Afganistan.

Nakon stotog rođendana njene su kosti

ožednjele za prahom iz kojega su došle,
mirno je izdahnula i napila se,
na groblju u Asolu
voljenoga pijeska.

PORTRETI CRNIH I BIJELIH DANA. KRONIKE KAMENJA I KIŠOBRANA

LABUD POD MOSTOM

Ponekad
svijet je lijep kao pir,
visi nad nama kao lažni kristalni luster
i pucaju čaše pune nektara o porculanske zube,
stolice su uredno popunjene oko
obiteljskoga stola za sedam milijardi
mogućih objeda sreće.
Kad nestane svjetla,
ponekad osjetiš krv na jeziku
i da su nam stolice
zarivene u izmet svinja iz tundre
nagutanih biserima,
u dijamantne lubanje Damiena Hirsta
a nešto bijelo, poput prazne,
otrovne damske rukavice, omota se oko vrata
i guši
davi kao jmbg, porezni broj, oib.
Duh pitona, nije to tako rijetko,
recimo
prije mnogo vodenih godina
ta se kolutava sjena omotala oko
vrata Isadore Duncan u Nici i
vrata Jesenjina u Petrogradu.
Jednom sam u snu vidjela
tu oprugu smrti, sjenu što vreba na labuđe vratove
kao
mrtvačka ogrlica, tu
najdužu omču svijeta,
pitona reticulatusa,
u rijeci ispod mosta u Gdanjsku.
progutao je neku ženu.
Poslije dva tjedna, u samotnoj večeri,

vidjela sam ga u terariju u podu restorana
kako bulji u svoje golemo jaje
i u crnim balerinkama stala mu točno nad glavom.
Sutra sam se vratila na most
na kojem je netko napisao *freedom*, nacrtao pticu,
ispod je klizio najljepši labud.
Pomislila sam kako je samo život
mogao tako svečano sjesti na raskriljeni
Isadorin jastuk.

SMRT U MILANU

Neki ljudi su zlokobno lijepi
kao glas Marlona Branda,
kao aristokratske umobolnice,
kao noćna bukova šuma,
srednjovjekovne tvrđave kaznionice,
kao beskrajni saloni
otrovnih casina.
Tog dana kad odluče,
oni oderu Bogu svoje usne
i odlaze u tamu
s plijenom.

Kad se pojedu
uviju se kao mačke
u svoju toplinu
ugašene svijeće.

Njihova su imena
uznemirujuće lijepa
kao večernja zvona u Milanu
zadnjeg dana svijeta:
Ruslana, Nafisa, Hayley,
Daul, Cibebe, Belmonte, Miyu,
Ambrose, Viveka, Gia,
Jennifer, Cheyyene.

TIJELO JE KAMEN

od kreveta do neba
svi ga čavli i latice udaraju, sve boli.
među kamenjem,
nema tako teškog kamena kao što je
čovjekovo tijelo.
corpus delicti.
i tako drobljivog, na ubod nježnog.
corpus delicate.
tijelo je dragi kamen pun krvi
koji je najteže dići
kad umre.
može li Bog stvoriti kamen teži od Božje
snage, pita se slomljena
srednjovjekovna glava-pračka i pada
na dno mora bolesnoga tijela.
ponekad, tijelo bi ostavilo svoje crno leglo.
javljaju Michelangelove ptice da
podignuto je mrtvo tijelo,
odvaljena stijena,
corpus christi.
IsusLazar.

PRVO LICE MNOŽINE

djevojka s licem vječito zaglavljanim
iza knjige upisuje u kosti papira:

još sam mlada, ljubav prema večernjoj samoći,
tuga, zrcalo i četka, nije to ništa.
samo prolazna noćna hipnoza, buka kostiju
zmijinih nogu
koje ne postoje, a koja me ipak mami da odem,
da okrutno padnem na vlastiti krevet kao
pod kotače jurećega auta ili
kao pod smrtonosne valove iza daha Silvie Plath.
Zatvoriti se u kuću kao Rosemary Tonks, ili čak
leći i ne ustati više nikad!

Ali nije to ništa, samo opojna jednina.

kad se ipak sjurim na sanjkama kroz svih sedam
padeža
u ponor obložen trbušastim budističkim
ogledalima
čije tupilo, čiju prazninu mrzim
krenu poznate naricaljke promatrača
o ženi pustinjaku među bolesnim zidovima kuće
kao glasanje slomljenih štapova starice
nalik cvokotavom zubalu goleme Garbo koja se
jedva gega
kao ona rečenica "pustite me svi na miru!"
bubnjanje štapa sa srebrnom drškom žene
koje će se za nekoliko desetljeća i dalje
odazivati na mladenačko ime, nešto između Alma,
Irena, Vesna, Ivana, Zrinka, Jana,
one starice umrle same u nekoj
musavoj kadi usred pustinje Gospića, Knina

pustinje Arizone i Pašmana

vidi, vidi

gola žena u ledenoj kadi, ledena kada je u njoj

i pusti krajolici u dingo psima

na ormaru nastaje fotografija koju treba poderati

na križanju s deset pokvarenih semafora

leže u kadi prestare ljepotice zadavljene zelenom

pupkovinom svojih nerođenih djevojčica

I nikom ništa, osim ta jednina.

kada leden vjetar zapuše nedjeljom

ponekad te čudne starice s duguljastim licem

jednine

sretnem na ulici, na tržnici, kako hramaju u

martensicama

njihove mlade zelene oči i obrazi krvare kapilarno i

sijeda kosa otpada u pramenovima na pločnik

od otrovne kiseline iz usta pogrešnog grada

kao simptom sudbine zašlih u dubok zdenac bez

prozorčića

bunar bez balkona i vidikovaca

bunar izdubljen u plamenoj crnoj zemlji

ispod marijanske brazde

napunjen nepomičnim izbušenim tijelima

usamljenih starica,

koja su možda čeznule do krvi zagristi u dvojnost,

u raspon, u plus križa,

u glineni odljev ljubavi. Zavući se ljubavi u duplju,

u toplu arteriju

i protuotrovati svoju rijetku anemičnu krv

što kola godinama u umjetnom soku iz srca prvog

bika jednine,

iako u njihovoj knjizi piše:

ali nije, ali nisu

ali nije

NOĆNI VLAKOVI

kovčeg je u ormaru spreman ali
na mom krhkom stolu nema teške zgrade
kolodvora
nema pištaljke ni skretničara
samo neputničke siluete knjiga i bilježnica,
hladi se tamnoplavi čaj za putovanja u mjestu
i karta svijeta za peglanje zemlje u ravnu ploču.

kad nikamo ne putujem,
ja sam zaključana poput pisca francuskih romana,
poput ovisnika, a noćni me vlakovi izdaleka mame
osvijetljenim prozorima, zveckanjima
mašu mi lepetavim zastorima dok zaspalim
putnicima
iz šale zapliću ruke i vratove u zastore
kao male tehnike smrti Isidore Duncan
zanosni i puni zakučastih priča
kao mračni Orient-expressi.

kad nikamo ne putujem,
na rubu grada vlakovi klize previše lako niz tamni
mirisni svijet
odljepljuju se od kolodvora kao želje pustolova
lete kao djeca rascvalog maslačka na vjetru
prodiru kao bodeži kroz salo tromih stanica.
mrki čelični vlakovi bježe iz zamki stajanja, lako
baš kako bih voljela i ja u nizu pisati te riječi
intercity alta, indian pacific, eurostar paris
transsibir,
tundra express, great southern rail, train grande
vitesse.
a vagoni opet večeras putuju u nove vrijeme-prostore
bez mene

kao britve sjevernih vjetrova
raskriljenih oštrica u širokoj noći
odsjećaju tupe sjene

kad nikamo ne putujem,
propuštam te noći koje iza prozora
moje sobe postaju sve crvenije, plave i tople
kao smola svjetlucavih morskih životinja
i zvijezde migolje kao planktoni, gumeni bomboni
a oštre su zime toplije za ruke
od tromo zagrijanog uzduha sobe

stojim kraj prozora kao noćni portir
i osluškujem kako vlakovi
usijecaju svoje kičme kroz guste crne šume juga.
njihove noževe vide i radosno vrište samo stabla,
tise i borovi, terebinti, crnika
nadvijeni nad nepomičnom zemljom, nad morem
i zakopanim kostima iz svih ratova
i svakog mira.
tješi me tek da ni ta mirisna stabla nikamo ne
putuju.
miruju kao kosti misionara, mornara i vlakovođa
zakopane
u toj zajedničkoj plohi dna mora,
dna teškog korita zemlje

POTRES

22:50

odjednom,

velika se kuća zaljuljala kao

probušen čamac za spašavanje

na valu svega što je od nas veće

JEZIK ZIME

gle, zima je. opet dvije stotine noći zima jede ljude
kao arktički piton.

neizdrživo je kako iz te visoke tube u mezosferi
drugorazredno, čađavo nebo kao pasta tanko curi
na ljude, kaplje curak iz prazne ambalaže
upotrijebljenog

adamovog šampona na svako golo stablo,
pokleklo koljeno i namočeno tjeme.

svi meteorolozi i ginekolozi u crnini pjevaju baladu
odviše je tanak crveni curak života zimi,

kao od zelenkaste bale vraga

istanjuju nam se usne za ljubav i organi vjere.

vidimo da je duga zima navučena naopako preko
tijela pješaka

kao premali i tanak džemper.

za doručak poslužuje se kaša od crnih cipela onih
zauvijek izuvenih

pred vratima x-ray kabine,

za večeru subatomske krhotine noktiju i

kose mrtvih predaka iz Mađarske, Bosne i
Slavonije.

jednom sam vidjela голу zimu.

zima je duga i debela kost pahulje

zabodena u grlo dječaka zatrčanog niz sleđene
stijene

praznoga olimpijskog bazena.

zimu su jedva izvukle svojim plesnim nožicama
dvije prolaznice i

poslije plakale koliko je bila debela i crna.

ta vijest nije bila u dnevnim, već u noćnim
novinama.

zima je kvas u kori jastuka – u kori zida – u kori

kruha
ne mijenja oblike i hvata se
za krhke i samotne podrumne i tavane.
zima je vrh jezika zalijepljen za sleđeno staklo,
odatle ta sonorna tišina i tajna sitne buke.
zima škripi kao ledena rima mokre grane sa
samom sobom,
luda je kao trčanje sklopljenih očiju prema zidu
i ispružen kažiprst izgubljene
muške rukavice u šumi.
zima sve grebe, tetovira po nama masne tuljanove
točke,
njezin jezik je nepovratnost svih toplih riječi
zapelih u tuđem a
voljenom,
nikad dotaknutom uhu.

PROGUTANI KIŠOBRANI

Koliko ljudi dnevno proguta kišobrane? Crne, male i mokre?

Koliko ljudi ujutro otvori usta za šiljak i dršku?

Da, već na gradskoj ulici čovjek se povije pa se naguta crnog pijeska sudnice,

iz električnog stupa, iz vjetra, iz zida sudske zgrade, guta guta i zaspi na bodljikavoj klupi u autobusu u vlaku na lučkim dokovima

ponekad trzne, zine i zamre kao goli losos na kraju puta kličući

iz strane vode svojoj prirodnoj smrti, svojoj truloj peraji, svome zamućenom oku

bez ijedne žarke trepavice

bez ijedne ispaljene munje u oluji!

Pod našom kožom crni kišobrani šire platna, natiču a odaju ih tri rendgenske snimke: kruta leđa, crni grašak noći na jeziku,

mutna voda u ravnim radnim cipelama.

Djevojka se gleda u zrcalu, naopako. Puši lulu nemira.

Zna samo otići zubaru, nasloniti se u kut kao mokri kišobran,

na stolici nasloniti usta na teški zelenkasti prst zubara,

zaraznog zubara, nekoliko minuta plakati nad besmislenim odljevima,

zagrizima, nad bijedom još jednog jutra bez jake poruke gladnima ovoga svijeta,

bez pjesme otkupljenja, bez velikog dnevnoga boravka s narančama.

Danas je nekim susjedima poštari donio novi dan u

torbi, golemoj i mrtvoj
kao da je od rasporene nemani,
taj raznosac penzija i ugovora, hodač po telefonskoj
žici
kao pseudo-mesija, obučen do grla, rastresen i brz.
Ali njegove službene
rane nemaju moć upijanja tuđe hladne vlage, straha.
Nad televizijom i novinarima stalno pada
informatička kiša
kao sitno računanje, slovkanje bez životnog daha.
Koliko ljudi danas hoda u vjenčanicama od
novčanika, od političkih i obiteljskih slika,
od koncentrata paradajza do tanjura, gaca
natmureno, grobno ispod gornjeg
sloja tla i svijeta tiho i nezamišljeno
po sivim hodnicima kao po vodi, po nečijoj nevažnoj
lokvi krvi,
pod granama zadavljenog stabla u oblaku dima?
Progutani su kišobrani posvuda u tijelima,
svijet se njiše pod njima,
mali su ali teški kao smrtni strah otete djevojčice,
kao olovne gujavice, Hitlerovi kišobrani i crne
slušalice
na poznatoj slici sve je obješeno o tanke stalke, o
kuke:
S. Dali je slikao te teške krajolike s crnim kišobranima
bez meke utjehe plavoga i bez opeklina zvijezda
i je li se ubo o svoju zvijezdu?
Djevojka se ogleda u zrcalu tužno, kao da je
primabalerina
u kolicima, pita se pod kišom blještavih meteora
tko je zabio u naša tijela ta paprena koplja što nose
tajnu
malaksalog groma, napola ostvarene zle,
a napola dobre slutnje.

Počela je padati kiša. Djevojka uzalud čita
kišobran.

Zrcalom i nebom proletjelo je jato opsjednutih
ptica,

dolje se, u džepu jednog muškog i jednog ženskog
kaputa od prvog krzna,
promeškoljio mlak dlan
nalik zmiji.

KAFKIN NOŽ
ILI PORTRET LJUBAVI KOJA JE
ISKRVARILA OD DALJINE

KAFKA NA PLAŽI

Piješ moje oči i pivo a Kafka je tvoj omiljeni pisac.
Mučenik.
U tvojoj videoigri
s kraja devetnaestog stoljeća
nigdje nikoga, samo
Kafka korača dalmatinskom plažom, krvari.
Kafka cokolom udara u limenke i pjevuši svoju
poznatu definiciju ljubavi
Liebe ist dass Du mir...
Blještavi nož biserne drške s otiskom crvenoga ruža
viri mu iz ponora trbuha.
Bijela mu košulja lepeta na crnom dahu svijeta.
Odjednom ga, kao i svakoga tko razmišlja i voli,
pas svijeta ugrize za lice.
Iz rane je poteklo majčino mlijeko.
Kafka mu samo kratko objasni
da je ljubav mili nož njegove djevojke za rovanje
utrobe
i da se psa zakona to ne tiče.
Što Kafku ne ubije, to ga raznježi, umili.
Spušta se noć, sirište nerođenih galebova.
U njoj se čuju samo pijani zvižduci i brodske sirene,
one morske su pretučene i nijeme.
Sa sjevera bruje zatrpani rudnici.
Dolje u luci vjetar zavija hitove na usta potonulih
klavira.
Kafka korača trgom pokraj gradskog
sata s dvije naoštrene kazaljke, dva noža vremena.
Kafka se ne zna mačevati.
Zna da bi trebao požuriti kući, izaći iz igre.
A čini mu se da je kasno, da se spušta teška
ružičasta magla

s planinskih pustara
na kamene kuće, žene i borove kao
nečiji krvavi svršetak.

ZAMJENA IZA OŠTROG RUBA SVIJETA

Bila je to neka krhka
eterična trgovina, zamjena materije za ljubav
koja nije s ovoga svijeta, zaokret magnetnih
kazaljki milosti za tebe i mene.
Da, neko uzimanje i davanje točno na fleki neba
iznad
ponoćnoga vlaka iz Graza za Bad Ischl.
Skolastici bi rekli
andeoski nevidljivi dogovori na vrhu igle, iza oštrog
ruba
debele zemaljske kugle, iza Occamove britve,
s odlomljenog kraja svijeta.

Dok sam spavala u mraku kupea
iz novčanika od zmijske kože poletjeli su,
noćnim tračnicama rasuli se
komadići mog sleđenog novca
i svakojaki dosadni hrvatski dokumenti.
Nije to bila krađa ili gubljenje
kako se službeno zapisuje, ne,
bilo je to moje svlačenje kože ove zemlje
i ovog tankog svijeta
na čijoj površini
opet nemam ništa korisnoga,
ni broj ni novac ni ime.

Iako poslije u Grazu raskovana i bezimena
opet nemam ništa svijetu korisnoga,
dobila sam pokornost, gipkost materije:
odjednom pokretnije ulice centra koje najavljuju
tvoje korake, i nad glavom nebo koje te ispaljuje
k meni kao strijelu od mesa.
Oslobođeno, moje se srce zavrtjelo,

moje srce zvrk, srce otkočena Rubikova kocka
koja stvara pojas moćne slutnje, istine
da više nigdje u mome džepu
nema ničeg teškog i kopnenog
ničeg za dokazati na šalteru, za kupiti
za prodati, trgovati.
Samo voljeti.
Nakon noćnog vlaka
ja sam očišćena.

NEOTVORENI PADOBRANI

Kad bih te zagrlila u toj maloj kraljevskoj sobi,
na sve bi se stvari navukla tanka opna od živaca.
Kad me dotakneš, stabla i šume svijeta me bole.
Cijeli svijet bude preoštro odrezani grm ruže,
i golema vinska čaša koja se drobi kao led
na Barentsovom moru,
puca od slatkih sudara mojih i tvojih materinjih riječi.

Nema te i ovih je nezagrljenih dana sve tupo i tiho.
I previše lako razumijem riječi ljudi na cesti.
U mojoj pučanskoj sobi, kao i u mojoj morskoj
ugostiteljskoj zemlji
- daleko od one stare okrunjene sobe -
iako život buči, sve je na svome dnu tiho, i cipele i
trogloditi,
kao u posljednjoj šumi na svijetu.
Sad kad pišeš iz daljine, tvoj je jezik prevelik i
nepoznat njemački goblen,
osluškujem kao bezuha Penelopa taj
zvuk boli. Nešto kao besmisleno ubadanje iglom u
tastaturu, u papir
u žile, u kosu, u prastari nokat što pokazuje sjever.
Svakoga dana iz tvog najdaljeg kuta primam udarce
zubatih slova,
umlauta i čekam da se tiha sfera svijeta
proširi iz kodova u oči. Da poteče u mutnim,
nejezičnim valovima i
naplavi nas na prvu i posljednju obalu.
Gdje čak nema ni tebe ni tvoje djece.
Gdje smo samo mi, dva neotvorena padobrana.
Columbo će nas već odvesti na olupini Millenium
Falcona

na koraljne grebene neke plave zvijezde,
u neabilonske poštanske katedrale i
neke od ljudi neosvojene kolodvore
gdje je Riječ opet tijelom
postala.

KAFKIN NOŽ

Kada sam te prvi put srela,
nisam bila u krznu, ni na cipelama s noževima,
bilo je to kao otvaranje vječnog klizališta.
S ludom lakoćom
kao na ljekovitom propuhu hale nekog malog
metafizičkog kolodvora
gdje se odvijaju dolasci i odlasci sudbinskih parova
s drugoga svijeta
da
s ludom lakoćom susrela sam te svečano
pribijenog na vrata neke znamenite rodne kuće
(vjerojatno je to bio pisac)
skinula te pozdravom i učas su nam se zamijenili
glave i gradovi
zarotirale su se sve četiri strane svijeta.

Poslije u nekoj kavani satima su nam otpadale
maske, zapana lica i mentaliteti,
stare tetovaže omiljenih pisaca, ustrašeni golmani
pred jedanaestercem i izvrnuti ljudi-kukci.
Pod neutralnim zvijezdama
naše se urbane maske gase kao poderani lampioni,
presušuju kao Mrtvo more bez čamca,
more bez utopljenika.
Mi smo samo izrasla i preplašena seoska djeca
koja godinama čitaju i uče gradske fasade, fraze
i knjige, kao da vježbaju za posljednje Hamletovo
ustajanje.

Noću, dok ne gledaš u mene, pomolim se i
padne mi novo zrno neba za pod jezik
da ga kad dođe vrijeme
odnesem kući ili u svoju malu zemlju

ili u grad valcera, kotača i belvedera.

Od prve večeri udarci tvojih riječi u moje srce
potpaljuju sve veći šumski požar
i neko nepismeno i bekrajno stvaranje novog
sunca svijeta.

Ali ja već sutra moram zaći iza oštrog ugla ulice
što može prerezati grlo, na dug, uzak
i krut put, pod topao oklop kuće gdje te novine
nema.

Rastanci su kao ispijanje žive, u čudnoj vjeri da ćeš
od nje živjeti vječno ,
kako je to učinio prvi kineski car.

Nakon rastanka nitko ne misli na tebe kao
poderanog, rastavljenog.
Putujući, primijetila sam da u kloparanju ni livade,
ni vlak ni
vlakovođa ne mogu misliti na tebe. Oni su cjelina.
Jedino sam ja mislila, parala se i cvala kao cvileće,
kao misleće bilje,
kao golema raflezija, kao mahovinski ahat,
na jeziku glatkih tračnica, i na jeziku tvoje zemlje
niz čije se duge rečenice sve stvari šampanjske
cijede niz bradu,
svečano i uvijek pada neka sudbinska, romantična
kiša
zvana Sturm und drang
Sturm und drang, bang-bang
i zato se na blatnim rubovima prozorima vlaka
na rub noći, na rub Mayerlinga.
Na stanicama se ljeskao zlaćani pepeo i barut s
olujnih livada,
priklatih krava
i bubrio tamni i kraljevski Kafkin grimiz u

kutovima oka
vlakovođe, na kragni konduktera.

Stigavši u Beč, rekla sam tvoje lavovsko ime
prijateljici na cesti
i ona ga je ponavljala. Gotovo mučno.
Poslije sam dugo sjedila sama u nekom baru blizu
pošte
s ničim za tebe na dar. Ljudi su nudili revolucije,
ideje.
Nijedna za tvoje tri rastavljene ruke, a vinske su
čase pucale
dok kraj moga stola nije naraslo starinsko
drvo ljubavne spoznaje
i niknula ona Kafkina knjiga žalbe
s nadrljanom napomenom
liebe ist, das Du mir das Messer bist,
mit dem ich in mir wühle.
Evo, to je knjiga čije ti crno tijelo šaljem poštom,
čije riječi, čije noževe,
sve bolje razumijem.

TRNOVA DUGA NA KOŽI

Toga vječnog rujna nad Grazom je stalno
sjala žareća kiša
i padalo kruškasto sunce po pločnicima,
kao riđe nezbrinuto dijete,
kao slatko-gorka čađa.

U zraku je bila rastopljena
rajska nova godina, Roš-hašana.
Danima sam bila sama na štulama olovaka i
ulicama
iscrtanim olovkama,
sretna kao mlada Teslina struja, kao
kraj nježne mletačke balade.
Nekih bih se podneva na obali rijeke
igrala vraćanja crnih bumeranga iz glave
u mulj brzih voda Mure.

Ali najljepše je bilo da sam svakoga jutra, po
izlasku iz dvorca
prvo u vrtu na cvjetovima ugledala
plavičasti znoj Božjeg uma.
Njegove se kristalne suze zakotrljaju niz travnate
puteljke
iz kanalića fotona, paradoksa
na neku drugu, potrebitiju stranu svijeta.
Te suze urezuju male duge u tlo i kuću puža
ekstatične kolaže, nebeske tetovaže.
Kvadrature duga.

Prolazili su dani, i ja sam zavoljela pjesnika.
Lijepog, ljepšeg od La Grande Arche de la Défense.
Pjesnik kojeg sam na vrhu grada zavoljela
ima tihu olovku i nebo nad Grazom

stisnuto za vječno nedjeljnim košuljama

Morrisseya.

Ponekad je težak od mesa i zemlje, ne vidi da su
njegove austrijske usne nalik su na tu malu dugu
savršenog božjeg uma.

On mi je jedne noći kažiprstom ispisuje po nozi,
po ristu, po mojoj običnoj koži
dok su se nisko pod mjesečinom stvarali
mali vremenski obrati, strune, kvantne petlje i
laki ljubavni kristali.

Sutradan u samotnoj šetnji dogodilo se izum
krvave duge.

Moje su bose noge
naišle na nizak trn, olovku, šiljak koji istovremeno
raste
iz Golgotske krune i
iz neuglednog grma u austrijskom parku.
Duguljast trn mi je zarezao lûk u kožu
po putanji njegova prsta,
i izlila se krv iz raspora duge,
hipnotična kao bijeli pariški slavluk,
kao akacijin plod, kao teofilin.

Danas ispod sandale imam omen, srpast ožiljak,
ili zapis nebeskoga mosta izvijenog do druge
strane

do one najnježnije točke svijeta.

Tamo me čeka pjesnik s usnama od svinutog neba.

Na dodir njegova kažiprsta piše,
crvene se ranice otvaraju i zatvaraju
kao zastave, vijore sekundama, godinama.
Nije bitno brašno koje sipi u rupu prošloga,
nitko ne mari za noževe vremena.

Duge oslobađaju put u sreću

kao mudro i razdavjanjem neranjivo
Crveno more.

THE MIRACLE OF LOVE

Još u sumrak s neba je u moju sobu pala na glavu
Annie Lennox, pjevajući *The Miracle of Love*.
Ugasila sam radio malo prije
nego su se u ljetnoj noći
zvijezde pootvarale kao šampanjci,
iscurile po talijanskim prozorčićima i fasadama.
Dok sam jurila Grazom, u srcu su se zavrtjele
same okrugle naušnice i ljeskave siluete ljudi
novo stvaranje grada samo za mene u pola sata,
mala antimaterija
sve do našeg susreta u maloj Ulici umjetnika
ispred sivih ekrana, plošna bespomoćnost slika...
Poslije izložbe samo riječi tanke kao
punoglavci i pod jezikom crna zemlja,
tamna pjena
ali izvadila sam nož ponoćne duge!

Točno u ponoć provukli smo se kroz prerez,
u prve guste riječi i nebo koje se slobodno ruši
na nas, viteza i princezu na torti
u kraljevskom vrtu nad gradom
u kraljevskom stanu nad gradom.

Dugo zapisujem u svoju punu čašu pa u svijeću
noć, sveta noć!
Sve je zamaglilo od njegovog plavog iz oka i božjeg
plavog
i zagasiti vrtovi puni jabučica, kao dječaci
i cvjetovi tamni kao vjetar,
tisuće smo ih mogli ubrati
i potjerati sve te zvijezde
koje su poslije miješanja naše krvi
zapjevale Bowiejevu fugu:

zvonik, naopaki sat, kovana kapija
kasno je. otprati ga, princezo,
er muss gehen!

CRNO-BIJELI PORTRETI LJUDI IZ SVAKOJAKIH DALJINA

VJERA SJEVERA

Sa zvijezda i debelog svjetionika truni se
led. Ima oštar okus po stvoriteljevoj prašini.
U drvenoj kolibi
sjedi stara tišina u kožuhu i puši.
Čovjek lijepi šibice i svako je malo pogleda u oči.
Na Vyaceslavovu stolu razbacane su trice,
Atlas oblaka,
kompas i požutio članak o Gagarinu.

Vyacheslav,
Vyacheslav Korotki
prati brzinu vjetra
sjedeci u čamcu
koji je napravio vlastitim rukama
prepunim žumanjaka
sunca koje se nikada nije razvilo na Arktiku.

U zoru raširi svoje kobaltno plave oči
koje mjere studen kao
silu noći. Liže noževe
kao daleke obrve svoje žene.
On je sjever koji
je povjerovao da je čovjek.

ŽENA IZ AUTOBUSA

Nikada ništa, ta žena nije imala ni auto ni avion ni Zenona.

Ništa brzo, ništa novo, pa su je Brzi i Centralni ogovarali.

Jedna je visoka žena godinama gubila neku neobičnu nevinost na autobusnim i tramvajskim stanicama.

Sa svoje je periferije starjela i blijedila brzo kao poništene zetovske karte.

Busevi inače rijetko idu. Dugo voze. Kasne.

Ulazila je i izlazila iz raznih autobusa; još od osnovne škole gubila spore sate na bezdušni autobusni život,

pa je u zrelih godinama duž njezinih leđa polako počelo teći ljepilo za kornjače.

Samotne čančare bez prebijene i bez druga.

Šutljive i zle.

Jednoj se ženi usred bijela dana zalijepila kornjača za leđa, crna, oštra i odana kao kamenica. Kliznula je iz nečijih izgrizanih ženskih usta.

Visoka je žena u strahu spustila vrećice na pločnik, malko je usporila.

Susjedi su šaputali iza nje evo Okoštavanje.

NASTUP PJESNIKA U ZATVORU

I u zatvoru,
pjesnici imaju pjesničku slobodu.
Ona je smještena na petnaestom katu jezika
ili na dnu torbe, između maramica, tramvajske
karte, olovke i bombona.
Ponekad je to tek u ironiju imena uvijen neki pjevač
usred Sing Sing zatvora.

Jednog smo slobodnog poslijepodneva,
s ustima našminkanima tom našom slobodom
čitali pjesme nekolicini zatvorenika u riječkoj
kaznionici.
Nastup je bio sličan svim nastupima ovoga svijeta,
najviše se čulo naše čžšđ, okretanje stranica i
s druge strane slabašano pljeskanje tajanstvenim,
neprozirnim dlanovima.
Sve je bilo isto, kao i u školama i knjižnicama,
samo što je strop
u zatvorskoj ćeliji s knjigama netko postavio
naopako.
Zapravo svi zidovi srasli s vremenom u jedan jedini
pod,
poluživ i bolan, u dno, crno i ulubljeno kao
zagušljivost
pokvarene kamenice.
Činilo se da je od naše pjesničke slobode
iz minute u minutu
prozorska rešetka rasla kao kapak udarenog
boksача,
uvjerena u oštrinu pobjede poput zubi na
ključevima
zatvorskog čuvara.

Sve je bilo isto, čitali smo pjesme počešljanim
glavama
na stolicama, kao i u ostalim čitaonicama svijeta.
Ipak, kroz naša su, odjednom oslabila tijela,
prolazile
njihove prazne i poput leša natekle godine,
otrovne žice propucanih televizora i nešto zauvijek
limeno.

Rekli su nam da se između zidova
godišnja doba ne mijenjanju, kao ni navlažena sol,
ni žlica za bijeg, ni izruljeni crveni nokti čistačice.

U zatvorima nema omamljujućeg zvuka seobe
ptica i vjetra
koji bi stvarao na jezicima fatamorganu peluda
drvoreda, morskih zvjezdača i papra, jetru delfina.
Kava je bijelo nepitka i sva se hrana zabada u
želudac,
kao sabljarkina čeljust. Nitko ne radi rukama,
postoji mučenje ležanjem, a krvnik je televizor.
Svjetlost je za njih tamno sjećanje,
tek tu i tamo u kutovima,
iza raščupane knjige o otkupljenju, malo prašine s
našeg sunca
koje je njima postalo mrtvi patuljak.

KAD POTAMNE ONI KOJI GLEDAJU KROZ PROZORE

Dogodio se taj toranj, to biće daleko poslije
ili prije nas,
kad su se ptice zalijetale
u staklena okna Božjega srca
i njihovi se mali kosturi
pretvarali u planete divove.
U desetom stoljeću prije Krista,
u talini mudroslovlja, botanike, zoologije,
u slanoj plazmi poezije,
živio je kralj Salomon, zvani i Propovjednik,
s licem između Davida Bowieja i Emila Ciorana.

Uglavnom je, nalik slomljenim mjedenim
orguljama
visokim sto i dva metra,
šetao svojim perivojem među ribnjacima
u crnoj dolčeviti i baršunastim
pustinjskim čizmama.
Razmišljao je o Bogu i svijetu
i šaputao frazu "Ispraznost nad ispraznošću".
Iz njegove se kičme mogla ponekad čuti Bachova
toccata
i fuga u d-molu.

Za njegove su se oči uzalud šepurili paunovi,
majmuni,
pjevači i svirači citre.
Kralj je znao da su već njegove trepavice ispred
svoga vremena.
Nakon što je njegov kažiprst pun Duha
dug sedam tisuća metara
sastavio Pjesmu nad pjesmama

kralj već smišlja pjesmu
s težinom neutronske zvijezde,
dulju od bijelog kaputa sunca, dublju od cipela
zemlje,
tvrđu od dijamantnog groba ljubomore.
Zapisana je za nas
iz njegove plave rane na pupku koji ga veže
svakom galaksijom za zube Boga.
Načas, zagrizamo u njegovu Adamovu jabučicu,
tu pjesmu na dodir kao oštar kut vilice
u knjizi Propovjednika, 12. poglavlje.

“...prije nego potamni sunce i
svjetlost,
mjesec i zvijezde,
i vrata se oblaci iza kiše.
U dan kad zadrhte čuvari kuće
i pognu se junaci,
i dosađuju se mlinarice
jer ih je premalo,
i potamne oni koji gledaju kroz
prozore;
Kad se zatvore ulična vrata,
oslabi šum mlina,
kad utihne pjev ptice
i zamru zvuci pjesme.
Kad je put uzbrdo muka
i svaki izlazak prijetnja;
a badem je u cvatu,
i skakavac ne skače više,
i koprov plod puca,
jer čovjek ide u svoj vječni dom!
A narikače već se kreću ulicama.
Prije nego se prekine srebrna vrpca
i zlatna se svjetiljka razbije
i razlupa se vrč na izvoru

i slomi točak na bunaru;
i vrati se prah u zemlju kao što je iz
nje i došao, a duh se vrati Bogu,
koji ga je dao.
Ispraznost nad ispraznostima,
veli Propovjednik, sve je ispraznost.”

JEZIK I SVAKIH PET SEKUNDI

Nepce nekih ljudi je beskraj,
svod Siktinske kapele,
a jezik hladetinasta utvara koja ih
progoni iz sitosti svakih pet sekundi.
Rascvali jezični pupoljci venu im i trule
u polumraku svjetskih restorana.
Jezik pozlaćenih ljudi skliska je pustinja
koju žele nastaniti glazirani lusteri Ritza i
aukcijske kuće na roštilju i ražnju.
Na piste jezika slijeću samo
kavijar albino beluge i morune,
pastruge, devino meso, gušćja jetra,
mongolske konjske kobasice, islandski hakarl,
japanska mramorna govedina
od krava koje u Kobeu slušaju Mozarta
dok ih masiraju raspjevani i
zalizani mesari.

Na divovskom jezicima skupa pjevaju korale
pašteta od slavujeva jezika, drozdova prsa,
juha od gnijezda čiope, ptičja srca,
i šljukina prepuna crijeva.
S kuta usana kaplje vijetnamsko rižino vino s
otrovom zmije
i puding od malih golupčića
sa šušnjem gljivica šitake. Na jeziku
mračno sjaji pečena jetra raže i morske mačke,
i prenježni krumpir La Bonotte koji francuski
seljaci
gnoje morskim travama i algama
da ne umre od okrutnosti crne zemlje,
tope se kriške densuki crne lubenice

najskuplje na svijetu, zebrin but,
a okus slasne yubari dinje ne potječe od sunca,
već od vulkanskoga pepela.
Kockice kuhanog meksičkog kaktusa dobro idu
uz pitu od krokodilskog mesa
a sir od magarećeg mlijeka
na pečeno kravlje vime. Sve je bijelo, i
tartuf se bijeli kao afrička slonovača,
bijeli stolnjaci i vino, mrtva priroda, biseri i
svinje, jestivi su listići zlata kao i matsutake gljive
čije drvo
nagrizu pravednički crv
Bursaphelencus xylophilus, kao i argentinski zec u
mlijeku,
jastog, fazan s narančama i orasima,
a za smrt ljubavnika tu je
skupocjena fugu riba.

Za desert, prije izlaska na cestu u Leibnizov
najbolji
od sviju svjetova,
još zdjelica maorskoga oraha makadamija,
čokolada od tasmanijskoga meda,
u pet sekundi posrkana šalica kave od izmeta
slona, možda i
pjenasti espresso od cibetkinih fekalija.
Za odlazak na zahod nepce uzima novine i tamo
čita
članak o rekorderu za Guinnessa
koji je popio dvije, tri litre alea u
samo pet sekundi.
Ili tisuću i jednu uncu.

U novinama piše i da svakih pet sekundi u svijetu,
s nepcem u obliku srušene kapele
umre od gladi jedno dijete

na afričkome suncu.

PORTRET PUTNIKA PJEŠAKA

Čupavi matematičar Mathiass,
pješak iz Amsterdama do Atene s Biblijom
prošloga je ljeta prolazio kroz razbijeno grlo
Zagreba.

Nitko to ne zna.

Njegove su cipele drobile krhotine našeg
kornjačina oklopa,
pjevale budnicu koži zašivenoj za kauče:

Putovanja, bjegovi!

*O duljine i širine, ekvatori, paralele! Stari kovčezi i
mortadele.*

passim, amo-tamo... u jednim starim cipelama.

*O georame, o luke, galioni, brazde, rigoli i delte,
lagune, mogile,
estuariji, fjordovi, damari, nautiliti, vodotoci, rijeke
i planine,
dardanele i mistrali, dine, zvijezde i kometi,
pasati, mofete i gradske vinjete.*

Jednoga sam ga dana pratila.

Dok hoda, kosa mu gori kao olimpijska baklja,
oko mu je zelena zraka, na licu su mu efemeride,
korone

zalazak sunca, vjetar i čvorovi.

Njegove noge su postale mnogi
hektopaskali, gromače i
išibani borovi.

Nitko ne zna, tek pokoji pješak i gušter
da je prošloga ljeta kroz Zagreb prošao Mathiass
Veliki,

mali prorok i propovjednik,
svjetleći kamenčić iz Amsterdama.
Pješak do Alepha Atene,
do kraja svijeta.

PORTRET CRNOG PJESNIKA SA PSOM

Njegovo je lice smeđa, lijepo zarasla brazgotina
a tijelo mu se uvija oko dalekih gradova
kao čeznutljiv bršljan
čiji korijen plave i začarane žene žele dotaknuti
zatrovanim noktom,
zarezati ili rasuti u prah.
On bježi, on ne spava,
piše o ljubavi, kiši, revolucijama
postavljen otprilike
kao dežurni sat na željezničkom kolodvoru
Atlantide.

U lučkoj krčmi negdje na francuskome jugu
slučajno sam opazila da mu s
jezika na pločnik kaplje bikova krv.
Zato sam prozvala Hemingway,
ali mogla sam ga nazvati i
Snjegovi Kilimandžara.

On nije tvar iz ovog vremena
i kad sjedi u mostarskoj kavani
posut brašnom čekanja,
njegovi su prsti izdužuju u kneževske ključeve
a leđa zarastaju u polje tulipana
s kojih kaplje
na voljenoga psa i mlake krevete
nektar kalvadosa
iz anarhističkih samostana.

KABANICA RIBA

Izvana, ne razlikuju se od prašne ceste
kojom vuku crne vreće s leševima boca.
Koža oko njihovih očiju nalik je
dnu pet pepeljara ukradenih iz najpljesnivije krčme.
Neki ljudi kojima je netko u kadi sa šampanjcem
progutao ime
kruže u gladi ovim ulicama kao monade čepova
i praznine boca perutavim tramvajskim okretištem.
Gaze svoje razvaljene cipele kao da su dva prazna,
škipava trbuha.
Glad je ogrtač, teška i pripijena kabanica.
Kabanica seže do poda. Upadljiva je,
ne štiti od pogleda, nego od ugleda.
Mora da je teško gacati pod njenom silom.
Moja susjeda M. je nosi pred svima. M. je sve tanja, a
kabanica je deblja.
Mora da je teško koračati ovim isplaženim, ponuđenim
svijetom,
a toliko je toga drečavo, stoglavo i priča o sreći
na svih stotinu neonskih i vlažnih otvora,
a ti si, monado, prazna boco u boci, svjesna samo olovne
težine
obruča što se oko tebe
steže, kopča oko želuca. Pokriva te cijelog,
ogrće od svijeta.
Ledeno i sklisko mazi, grli, nalik ljudoždskoj ribi.

PORTRET DRVOSJEČE PJESNIKINJE SA PSOM

Ta lijepa žena s dalmatinskom ljestvicom zubi
što svijetle u tami
kod kuće leži na letećem ćilimu
i pijucka Carverovo srce na slamku.
Poslije ručka s Murakamijem prolazi kroz zidove.
U grad izlazi s jeftinim rendgenskim naočalama čiji se
okviri gule na dodir kandže sunca.
Jutrom me na kavi na najizloženijoj terasi čuva, grli,
mije, brani, ziba, čuva, krije,
samurajskim obrvama rastjeruje bose zadarske
Hamlete
što gostima prijete s naoštrenim škarama,
kreći me u ružičasto kao svoje dijete.

Zovem je od milja Feđka, po Harmsovu junaku.
I kad šeće i kad ne šeće maslinicima i šikarama
svoju argentinsku dogu Titu, ta Staša
liči na Charlotte Rampling.
Njezini se natekli kapci žele
spustiti na nas kao smak svijeta. Staša piše priče.
Na svim natječajima kesi bijele uskličnike,
krvavu kičmu lovca i pobjeđuje.
Bogata je, iz svemira izgleda kao Proust. Uzgaja bilje
u svemu,
mesojede plaši golemim pupkom
punim bosiljka i zrnja japanske babe.
Dok kuha vino kolovoza, ona je drvosječa zaspao
uz deblo okrunjenog kaktusa iz Arizone
na kojeg se u oko nabio i umro
najveći pustinjski bizon.
Bila je obavijest u starim republikanskim
novinama.

Voli čitati moru, na kupanje donosi u torbi
knjige kao nerazvijenu djecu,
deset malih Carvera, Cortezara i Calvina.
Nakon što na plaži razdijelimo knjige kao perece,
puštamo ružne, debele japanke
i nezrele ručnike da skaču slobodno po rivi.
Samo kraj mora naša tijela budu zlatni remenčić
koji sunčamo na onom svirajućem mjestu grada
koje usred noći pozdravlja sunce i
gdje nas danima čeka ruski brod Nadežda
da se nasmrt pregrijemo i zamolimo zimu.
Čeka da se napokon otisnemo s fenjerom
u krznu djeda i polarnog labuda,
u krznu pijanog Rusa
Leonida Andrejeva
za Vladivostok.

PORTRET DJEVOJKE S BISERNOM NAUŠNICOM NA ALJASCI

Na Aljasci je, među kućicama, izrastao, kao
mliječni zub
izbio se iz poznate slike na tlo,
živi portret Djevojke s bisernom naušnicom, žene s
mesom od
zablaćenog obalnoga rebra i
kostima od bisera s peraje. Oko fine joj kože bruji
vedra tama
brodskih motora, muškoga znoja i
crnog ulja psovki.

Divlji aljaški lososi i kolege ribari zovu je Mili,
jer joj grlo luči med i mlijeko. Ljudi je rado
gledaju u toplu brazdu zjene,
oči su joj dvije ribe, mirne kao da nigdje nema ni
sprovoda,
ni zaražene krvi iz lakta dječaka roba,
ni starih američkih tableta u vojničkim džepovima.

Kao da je Bog drži za kosu
Mili hoda od malena po vodama krajnjega sjevera,
zavrće nogavice djeci kraj uzanih obala
noću se odapinje kao kost iz grla
haskija, gore,
prema bijeloj zvijezdi.
Ponekad prenosi poruke medvjedima
po ledom pozlaćenim rubovima svijeta.

Kad nije radnik na brodu
sama svojim rukama gradi kolibu od svakog
onesviještenog debla
i fućka, pjeva na plamenim nebeskim jezicima

između vrućih lonaca i tava
među zidovima jedinog restorana u Nakneku.

Ali i u zraku uvijek su prve ribe.
Još u avionu sjeti se slavne ribarske priče
s tajnom broja 153.
Kada sleti na tlo, prvo riječju stvori veliku mrežu,
potom je splete,
baci u dubine
i odjednom, srebrni lososi probodu sa svih strana
kuštravu kosu njenoga jadranskoga oca
s kojim dijeli prezime i lice.

I dok u tami rembrandtovski sobe na Gornjem
gradu
sama uči hrvatske jezike,
njezino lice, kao zublja, osvjetljava slova knjige.
Njezina je slina slana od daljine, kao Beringovo
more,
njezino je blago srebro riblje kože.
Njezina je jedina rana
kad joj molitva ne poleti, kad ostane
nasukana na suhu rupu oborenog
bližnjeg, nekog čovjeka-debla.

PORTRET JEDNOG GOSPODARA PRSTENOVA

Ako ga želiš imenovati, odrediti
bilo gdje, na kavi, na sudu, na tv-kvizu,
iskliznut ćeš iz jezika kao iz futrole
past ćeš na pločnik i reći ćeš da je taj čovjek nešto
neodredivo, izduženo, kao vlastita,
prema zlatnoj spirali, produžena ruka,
Da peče kruh sa stvaralačkim kažiprstom, na njoj
su svi muški nokti
svijeta od jantara, ametista, žada, rubina, safira,
lapisa,
topaza, ahata, akvamarina i
Ruka uvijek s putovnicom negdje u mekoj magli
svilenog kineskog kaputa,
i kad gleda obzor, domet lica mu je onaj najdalji
otok s rudnicima smaragda i ostalog blaga
iza sedam dina.

Nije htio raditi, pisati, ni odgajati djecu.
U dugim je ljetima svoga života
kovao starinski nakit, užareno prstenje i ogrlice
s lakoćom turbina koje pokreće šampanjac,
sila ogledalaca i blaga ženska histerija,
ujutro bi pio nešto nalik slatkome otrovnom soku iz
dnevnika *Mia vita* Benvenuta Cellinia.
Iz milja neki su ga u gradu zvali gospodarom
prstenova
i najfinijih ženskih zglobova
lomova, uganuća i
ofelija.

Po gradu se priča da gospodar prstenova
danas želi izaći iz lijesa svog starog, obrtničkog
tijela

i plišane futrole svoje nakićene ruke
u kvrgu masline i smokve.
njegovi se ostarjeli umjetnički prsti na dodir
osipaju poput šljunka
ne odazivaju se više na ničije ime
postaju golemi i tužni kao prolaznost planine
i sitni, kao vrh jezika uličnih slavuja.
danas samo moli za povratak svoje prave,
nerođene ruke,
za muškaračke oči i golu, mokromrku zemlju.

Riječi mu ispadaju na stol kao ribe,
otvara usta kao prsten, sklizak, prevelik
i govori usamljene i šiljaste psovke i poštapalice
o estetici kao mrtvom htijenju
kao netko zapeo u uskom krugu mrtvačevih usta
u centrifugi odavna dogođenog,
u okviru oka neke okrutne dubrovačke sfinge,
u luku obrve nezaineteresirana prolaznika
lako, previše lako
uhvaćen u zamagljenu sferu durbina s hvarskoga
broda,
s neke male napukle gajete
kao glupava i gladna riba
što je progutala zlatnik
veći od sebe.

PORTRETI GRADOVA IZ STARE PUTOVNICE

NETKO ME UBIO U PRAGU 1999.

Ništa se to ne tiče mlade češke
pjesnikinje, pokojne
Eliške Krásnohorské. Ni nikoga
tko pati od alergija u praško proljeće.
Netko me još u Zagrebu pratio po knjižarama i
sobama
duge četiri godine, a nije bog.
Došao je s rukom koja njiše kolijevku s knjigama
i oglasom za ljubav koji donosi smrt.
Sjedio s druge strane stola s čašom i letećim
tanjurom,
vrteći se oko sebe zagledan u mene
kao pregrijani globus Arthura Clarkea i
starinski dvogled Carla Sagana.
Njegova se kaljena šalica za čaj
smjestila u putnu torbu čim sam
otišla s prijateljima u Prag.
Pratio me pomoću neke ljubavne rašlje
s raščupanom perikom genija
čak i do praškog židovskoga groblja.
Nisam se uspjela skriti ni pod Karlov most i
sama pomilovati labuda kraj Vltave,
leći navečer sama u velvet Prag.
Netko star me pratio kao kiklop zmaj
s lajka aparatom,
usput snimajući tornjeve u vječnoj erekciji turizma i
stalna prsnuća Keplerove superove.
Šepao je za mnom sve
do alkemičarske Zlatne ulice gdje
su nesretne muhe veće od kućica ljudi.
Kad te netko prati među porculanom
i art nouveau slikama

u Pragu više nema izlaza,
i prvi Kafka koji naiđe na moju zapovijed
ispaljuje na sav glas
zalutali metak u muzeju
Alphonsea Muche.

PARIŠKA VRATA, 2001.

Kao i u životu, i u velikome
u Parizu postoje samo dvojna vrata,
ulaz i izlaz. Dva slavloluka,
La Grande Arche de La Défense
i Napoleonov Arc de Triomphe.
Ja, studentica s nešto džeparca, na ona
Napoleonova
ušla sam autobusom koji je vonjao na kiseli kupus,
pun siromašnih radnika i seljaka.
Već blizu kolodvora susrela sam
dvije stare prijateljice, živa dvojna vrata, jedna u
u terminalnoj fazi Andersenovih crvenih cipelica,
druga u zlatnoj kočiji koju vozi dotjerana
pariška baka. Bile su lijepe, ali različite,
kao francuske kraljice Frederuna i Ansgarda.
Nakon nekoliko dana srela sam i Buñuelova unuka,
mutnu Temzu i mnoštvo crnih prosjaka.
U lutanjima grad se izdizao nad mene
kao da je visok tisuću metara u uvojcima,
kao da je glavni grad napudrane Mliječne staze,
a svakih pet sekundi prolaznike nadlijeti flota Louis
Vuitton krila,
i lagao je da mu je ime
Charles-Joseph Eugène Henri Georges Lamoral de
Ligne,
kako se zvao ljubavnik, a možda i lijes za noćni
odmor
porculanskog tijela Sare Bernhardt.
U nekom kazalištu okrutnosti pila sam
sok studentskog siromaštva
i gledala korejski ljubavni film. Sendvič je bio
preskup, umrla sam.

Trećega sam dana uskrsla i namršetno prošetala
oko štikle Eiffelova tornja pa me u jednom
praznom kafiću
grad pomirljivo dočekaao s nenašminkanim
suvenirom,
samom Audrey Tautou za susjednim stolom
udubljenom u poslovni razgovor,
sitnijom od vrapčića, od sebe, od Amélie.
Popila sam tu tajanstvenu kavu mira s Parizom,
i pješice krenula prema svoj sreći arhitekture,
La Grande Arche de La Défense.
Bilo je već vrijeme
da odletim s te bijele savršene rampe
prvo u svemir, a onda natrag busom
u blato prigradske kuće
i da fotografiju bijele kocke grčevito držim kao
ukras,
kao prozor, kao vrata izlaza
dok u sobi čitam razne poludjele napoleone,
kićene, skolastičke knjige.

RIM, MRTVE SNJEGULJICE

Rim nas je uvio u Koloseum.
Poslije svih arena, foruma i fontana,
stalno nadomak prezrele geometrije rimske ribe,
poželjeli smo vidjeti Baziliku Sv. Petra.
Nad Berninijev obeliskom proboden dlan,
njegov Piazza del Popolo,
nadvili su se oblaci teški kao Michelangelovi
bubrezi,
ozbiljni kao srednjovjekovne metalne sfere.
Počela je padati oštra suptropska kiša,
prazno sjeme vode na
egipatski obelisk Ramzesa II.
prizor prvi.

Nije više bilo ni mrve od sendviča nekog turista.
Kako su turisti uglavnom bića od prerađenog
šećera,
svi su se razbježali pod kišom.
Osim nas četvoro naviklih na sol
i knjige
ostao je samo neki rimski hipik zakrvavljena čela,
s iskaznicom jeruzalemskog sindroma.
prizor drugi.

Kao da smo paunovi dukati, papini zlatni
patlidžani
mogli smo utrobom Crkve Sv. Petra hodati sami.
Šutke smo koračali visokom dvoranom slave
odjednom mali kao nepriznatost,
sitni kao atomi odrezanih mošnji dječaka iz
Bečkoga zbora,
mali kao od moljaca nagrižene
krpice za monokle u kutu

muzeja svetih voštanih figura.

prizor treći.

U staklenim ljesovima dimila se tišina.

Prastara, tajanstvena tišina.

U suhoj mikroklimi ležale su u pravilnom nizu

mrtve voštane ostarjele muške djevice.

Motrim i znam da sam motrena.

Od nečeg starijeg i kostobolnijeg od Rima.

Gutam slinu.

U lutkastoj raskoši, pape leže bez snage da

ispljunu

jabuku iz grla, kao Snjeguljice

nekog sivog i nevidljivog što nas mjerka

s crnilom ispod zlatnog rimskog nokta.

On sjedi gol na uzvišenoj stolici u samom centru,

osjećam da brine ima li uvijek dovoljno studeni,

dovoljno kisele noći

u crnoj cokuli svijeta i

u svim tim crvenim šlapicama.

BALATON

Mađarska, ravna kao rasuta utroba
astronauta koji je izgubio svaku nadu
da je čovjek bio na Mjesecu
i u kadi Balatona progutao šaku neposjećenih
planeta za spavanje.
Mađarska, koja spava pod šapama jazavčara,
umirena kostima glista.
Početkom kolovoza tisućudevetstodevedeset i
devete
Sunce se kretalo kao i uvijek nad ljudima
dok ga nije pregazilo mnoštvo autobusa
punih putnika s teleskopima.
Posljednju pomrčinu sunca u dvadesetom stoljeću
gledala sam u gradu Balatonföldvar
na obali Balatona ili blatnog jezera.
Sjećam se, jutro je bilo sunčano, ljudi su se kupali,
no oko podneva na sve se spustio
svečani prah mraka.
Mađarska je postala nekako suha i izdužena,
zahladilo je kao u zubu ptice.
Mađarska, sve je za vrat zgrabila tišina.
Ugalj sunca, pomrčina.
Jedan je astronom kasnije zapisao:
Jedrilice na jezeru su zastale
spuštena su jedra i
sve je izgledalo tako dostojanstveno.
Dodala bih da je i nemoć
blatnog jezera
da postane lijepo te danje noći
posustala.
Sve je opkolila korona.

BROJANICA OD BIBLIJSKIH GRADOVA

Luz, Uz,
Nod, Pai, Ur, Lod, Paf, Nob, On,
Haran, Gomora, Sodoma, En Dor, Hamot Dor,
Babilon, Ramses, Ramot, Bezek, Beser, Ser,
Ebes, Suza, Soar, Ar, Lo Debar, Kedar
Amad, Gibeton, Alajon, Gat-Rimon, Tanak,
Bene-Berak, Eter, Kišon, Hebron,
Damask, Dabrat, Baalat, Katat, Rakat,
Anaharat, Halhul, Boskat, En Ganim,
Nazaret, Gat

Jarmut, Tapuah, Abdon, Keila, Para, Mira, Maara,
Tijatira, Gadara, Peor, Kulon, Ajin, Ijim, Nain, En
Ganim,
Adama, Mosa, Rama, Jopa, Gaba, Gaza, Geba,
Teba,
Rimon, Remet, Sard, Eter, Akšaf, Ašan, Katat, Tir,
Timna, Akzib, Biblos, Avit, Hamon, Nesib, Neiel

Atena, Korint, Rim, Neapol, Hijerapol,
Ikonij, Abdon, Edrej, Jiron, Jerihon, Rakat,
Naarat,
Nebo, Me-Hajrakon, Ekron, Ofra, Ofni, Obot,
Jeruzalem, Jirpeel, Tarala, Sela Haelef,
Solun, Sartan, Helkat, Rehob, Hakesulot, Eder,
Gezer
Me-Hajarkon, Almon, Horon, Holon,
Harmagedon,
Kartan, Padan Aram, Nahalal, Tebes, Har-Heres,
Emaus, Jahas, Jiron, Lakum, Jagur,
Hali, Ako, Aj

Ajalon, Mišal, Molada, Hasar Gada,

Kedemot, Timant Serah, Meefat, Jazer, Haran,
Dotan,
Bet Pases, Emek Kesis
Sansana, Salamina, Soko Eltolad,
Zif, Zanoah, Jafa, Juta

Aškelon, Kitliš, Kedeš, Taršiš, Mišal, Karkemiš,
Ir-Šemeš
Šekem, Šahasim, Šalabin, Šunem, Šion,
Ija-Abarim, Avim, Gitajim, Gilead,
Gedor, Golem, Gederotajim, Kinsajim,
Sebojim, Bet-Horon, Beten, Betlehem,
Bet-Dagon, Dilean, Eltekon, Migdal-El, El-Teke,
Lakiš, Bala, Gibeá,
Petra, Perga, Kefira, Kana, Dana,
Madmana.

ZADAR PUTUJE PO SOBI

Mjesecima grad putuje po mome stanu,
vozi se na pet bunara
pa tri bunara, cikće kao stara Atena.
U napušenosti od sunca
skida mi i stavlja sunčane naočale,
razbije ih o zid kao badem
i proglasi turističkom zanimljivošću
te krhotine.

Kad se naruga mome turističkom zanosu,
raspe se po podu u ništa,
u stotine sitnih kamenčića s Donata, u
kamene glave s drevnih crkava
manjih od bebe planktona.

Ujutro mi skida čarapu noći s lica
nosi me na kofeinskim rukama
i daje mi da jasnije vidim
pamet predmeta u stanu.

Ovoga ljeta grad je bio dežurna svjetiljka
kraj kreveta za čitanje, i
često je stajao kao centurion
u okviru tamnih vrata posljednje,
najmračnije sobe, a
kad bih pisala pjesme,
tjerao je sablasti samoubojstva
pjesnikinje Antonie Pozzi
da se igraju skrivača
dolje na Narodni trg.

Vani je galebovima i zvonima bistrilo
slojeve od vina pijanog zraka

ili jutrom visio naopako kao bijeli šišmiš
benediktinki
sa štrikova na kojima se njišu nadute
bijeke košulje i plahte
kao jarboli i zastave.

Neki su mali gradovi metropole
koje otvaraju svoja brojna vrata
i naprave propuh jak
poput najvedrije sudbine.

Takvi gradovi posole
i rastrče po površini mora
od kontinenta kostoboljna,
bljutava i trapava stvorenja.
(Ni Alfonsina Storni ne bi mogla
s kamenjem svojih pjesama oko
vrata potonuti u smrt)

Na odlasku, grad se ne da izbaciti iz torbe,
iz glave, iz godine blata pred nama.
On, kao suncem obrastao bodež,
uraste duboko u prst,
u zagrebačku sobu,
u tijelo.

ISTANBULSKI NAR

blizu palače Topkapi musavi se
dječaci utrkuju s kolicima
punim nara,
krvave voćne kugle padaju
od njihova smijeha
kotrljaju se niz
ulice malih hotela, postolara i tkalaca
svile

ne sudjelujem,
ja samo gledam sve to vrenje lica,
mačke oko fontana, tepihe bazara
kao komad fotoleće
kao prizemljeni Sputnik 1

baš kao i ja
stara se Aja Sofija dementno čudi
kako je to i kad
Crno more pustilo
tamnu pupčanu vrpцу
Bospora
dolje, do Mramornoga mora
kao plavi ljubavni sok
pun bolne soli
s tisuće malih
bijelih vjenčanica meduza
što peku kožu
između Europe i Azije

PORTRETI STRAŠNIH I NEOBIČNIH LJUBAVI

STOL DJED

Stol u stanu u kojem sam ljetovala toplo je drven,
prisno izobličen, kvrgav od starosti. Naborani
dalmatinski djed.

Zapravo, izgleda kao jedan od preživjelih prvih
stolova koje je
izradio mladi tesar Isus. Ni blizu onom beskrajnom
na kojem je blagovao posljednju večeru.

Pripada razredu malih stolova za male starinske
kuhinje

napadane crvotočinom. neizbrisiva mrljica masti.

Ovako kako živi, monaški, odvojen je od svih
stolova ovoga svijeta.

Stolovi su ionako samci, druže se samo s ljudima,
no uvijek odozdo. Odozdo nekoga vole.

Šutke gledaju u tajni život nogu, igre.

Ima li stol trenutke radosti?

Ponekad se oko njihovih čvrstih isprepletu umorne
noge djevojaka.

POISON IVY

Biljke su ušutkane odozdo, iz zemlje.

Nijedna ne viče. Djeluju kao zeleni odljev
bezučjetne ljubavi.

Ipak, neke su biljke kao smrtni kraj jednadžbe
ili skakanje s desetog kata,
pištolj, plin, vješanje, kada, teretni vlak,
ukleta pljoska E. A. Poa.

U šetnji uz more, tu i tamo dodirnem ticalima
slano lišće oleandra.

Oprezno, kao porub male crne rupe.

Njegovi su listovi nalik nauljenim strelicama
dalekih afričkih plemena, a
blješte na ljetnome suncu kao da nekom tajnom
tvori
pune skladišta, mračne pore.
Gledajući glavu Sfinge, osnažuju se za smion
pothvat,
za nečiju posljednju večeru.

Neki ljudi pojedu list, kao da je pramen Cvetajeve.
Poslije ostane samo botanička basna ili opomena
onima

koji ljepotu rado spoznaju ustima:

Što je zajedničko oleandru, rakovom oku, bršljanu,
đurđici, velebilju, koraljniku, tisi, samoubilačkom
drvju,
mrazovcu, bunici, ricinusu,
kukuti, jediću, božikovini?

Šutke nude zanos, ljepotu i smrt.

Kao onaj bugarski pjesnik, nesretni ljubavnik
koji je metkom probio oči i možda se popeo nakon

smrti
na antarktički vrh
koji su kasnije nazvali po njemu,
Pejo Yavorov.

UNIFORME ZA UZALUDNO ČEKANJE

Nakon uzaludnog čekanja
satima na mladog muškarca
u četverim gumenim BMW cipelama
između ulaza u Grad i
osvjetlanog zadarskog Mosta uzdaha
na mobitel priključena Penelopa ispljunula je
kornjaču i
napokon nešto shvatila.
Ipak je mjesecima čitala Barthesa.
Vidjela se kako smiješno stoji u pretijesnim
minutama i ženskim cipelama.
Osjetila je da oni koji predugo
čekaju na ljubavni susret na javnom mjestu,
kod knjižare, gradskog sata,
ili na mostu, jako strše.
Plaše prolaznike sa svojim rasporenim trbuhom,
goli su i vidljivi svima,
kao poludjela Simone Mareuil na trgu
samozapaljenja.

Čekači su strašila sreće, nepomični
zapatljane kose za svoju samotnu vertikalu.
Čekači bi od Grada trebali dobiti
obeštećenje za javnu tortu tuge.
Recimo, nešto čak i smiješno,
svečane, utješne uniforme s mirisom na Chanel 5
da unište težak vonj odbačenosti, javno
progorene čekačke odjeće.
Strani se turisti sigurno žale na smrad čekačkih
zgarišta i
daleke galicijske močvare.
Osim toga,

izigrani čekači bi trebali dobiti nekog Pierrota
ispod mosta
da jeca umjesto njih, razračuna se s boli
na njihovom, s nikim djeljivom jeziku
i stranom buncanju onoga koji kasni
koji se otima otima
koji ne dolazi
kao priviđenje.

JEDAN ESPRESSO ZA DVOJE

Kod Kaptolskog kolodvora tržnica,
prostrt je golem, duguljasti švedski stol.
Otvorena je ljetna pozornica s otpadcima
za nemoguće, slučajne susrete siromašnih
prolaznika s burekom i kartonskim kutijama.
Sreli su se, u kafiću naručili
samo jednu crnu kavu za dvoje,
da dvoje postaju jedno bijelo
teško
zaobljeno
koščato
jedno jedno jedno tijelo.

Srču kavu kao da je talog iz imena Mona Lize i
spajaju se riječima od koralja i slonovače,
ispadaju im zubi po pločniku
da što bolje postanu okruglo, bezubo jedno, da se
progutaju se s čašom vode.
Zabijelila se u jedan
zajednički kafetin ona
plava i crvena Matrix tableta.

Piju kavu i njihovi kratki rukavi, šavovi,
dugmad, kopče, remenje
i svakojaki spojevi
nisu više čvrsti, zavareni, plombirani.
Odljepljuju se i đonovi,
otpadaju generacijski končići
pod stol s uprljanim kockastim stolnjakom,
kao plave koze i vjenčаницe sa
Chagallovih slika.

Njihova su tijela stara, ali

razgovor im je zelen, mlad i brz
iz pukotine usta lete pitanja i odgovori kao
stogodišnji punoglavci,
kao živo sjeme u utrobi iza usana.
Sjede odvojeno a žuri im se u to jedno žarko
teško, smeđe
koščato
boso
zajedničko tijelo na stolici,
predugo odvojeno.
Kao da ih nosi neka
podzemna bujica što vrije pod tržnicom
k njima, u njihovu kuglu punu
izgorjelih knjiga,
toplu, za druge zatvorenu.

Svugdje se po gradu paraju rastanci,
uhodanim se parovima odvajaju cipele od cipela,
sjena od sjene,
kamen od kamena,
da ni kamen na kamenu ne ostane,
dok ne izgore na pustinjском kisiku,
u tami bez zagrljaja.
A to dvoje, danas u podne, na tržnici
kaptolskoj i cvjetnoj, čuli su kako sve zvoni,
baš kao da je odbila ponoć na staru godinu
spajaju kosu, lica, vratove i ruke
nad progorenim stolom,
nad jeftinim espressom u
vječan vatromet na golom i bosom nebu za
dvoje gladnih, neuglednih
ljubavnika

CHICK-LIGHT

na svjetskim summitima razočaranih, odbačenih
pale se lomače i koketne hlače onih zauvijek
neosvojivih, nedostižnih.

neki pogođeni jadikuju po hodnicima Vanity faira,
Voguea

trebalo je hodati svijetom onako singl, onako solo
u mošusnim nogavicama svih tih
prevelikih, budućih uniseks hlača za dvoje
svadbenih hlača, ljubavnog remenja,
a ostati lakonog pod olovom tog glomaznog
obećanja
vječnog žiga zajedničkog prezimena.

ulogirati se u dating sites, supermaching
nositi taj teret u obliku zlatnoga prstena ispod kože
lica

koji se s vremenom izdrobi u prah, u uvojak kose
jalov i zarastao

od praznog
zavođenja

i ne posrtati u hodu po pufastim filmskim oblacima
dok

dole na glavnoj ulici kao na vremenskoj križaljci
ne prestaju montaže, kolaži, kadrovi, susreti
nanosi muških i ženskih lica, čeljusti, blijede usne,
zarezi bora

hodaju naprijed-natrag gonjeni silom režije
već istanjenih usana i umnih naljepnica svjetlijih
od slike muških ramena na kojima noću
u najljepšoj ulici s barovima i kockarnicama niknu
tamo gdje dođu kraljevske epolete
dvije visoke lomače za žene.

ponekad te usred bijela dana na ulici ruke zagrle,
i spale, izgaraju s tobom
voštane i tužne,
njihova je vatra kao krv napuštenog snjegovića.

Slomljeni, zadebljani ljudi zaposjedaju gradske
kafiće i bolnice
u kojima se bolno ljušte, pjevajući karaoke vrište
razguljuju se s opće praljudske u poljupcu
ugrižene usne
s koje otpadaju ti ljudi-kraste
i čajni listići njihove sasušene ljubavne nade.

Na fotografijama se smiju, a pod odbijenim,
prezrenim usnama
zubi drukčije požute, zveckaju i kvare se,
prazne se kao bočica tableta u hotelskoj sobi
Roma,
kao plavom glumicom Constance ubijeni Pavese.
Licu ljubavi izbijena je vilica, slomljen nos
ono krvari
to je od loše proteze za ljubavne riječi
koja se nosi u obliku zauvijek
zaključane brave.

Da, trebalo je nositi nogavice svih tih žuđenih
hlača, teške i krute
kao da su oduvijek bile mokre od nepostojanja
i ostati uz vlastito tijelo kao saliven,
ponosan kao lady Godiva,
poznat sebi kao put do posla, zoološkoga, crkve.

Razočarani, odbačeni, prevareni
svih zemalja, ujedinite se!
Zašto još danas ne povući nazubljenu crt,
granicu sirovim crvenim ružem
preko tijela, preko kuće, preko lica

kao toplu pograničnu rijeku u Sudanu
uočljivu kao na divanu ispružena
i sama kraljica Kandaka,
crtu nepregazivu i tamnu za sve nadiruće
sablasti iz buick riviera, limuzina, tramvaja i
old porshea

Ostavljeni na kopnu, u zraku, u vodi
u dvanaestici i trinaestici i dvojci
razočarani, ujedinite se!
U šetnji noćnom ulicom za montaže, kadrove i
susrete
brzih kolaža od ljudi u hlačama koji svijetle
s reklamnim lampicama oko ruku
a vrte se kao zemlja – oko sebe,
oko tebe, pa oko crnog sunca
treba oštrim nožem od crvenoga ruža prerezati
svakoj
treperavoj mošusnoj žarulji grlo
čim opaziš kako žmirka svoju
hipnosis, svoju svjetlost na tebe, svoj
chick-light.
Ta te svjetlost zove u mrak,
čara, mami, paluca, muca, drobi, tuca
bilo gdje, u sobi, u mraku,
na trgu

Dorta Jagić

Rođena 1974. u Sinju. Osim poezije piše i objavljuje kratke priče, putopise, eseje i dramske tekstove. Uvrštena je u brojne domaće i strane pjesničke antologije, pojedini pjesnički ciklusi i priče prevedeni su na 20 stranih jezika. Osim pjesničke nagrade Goran za mlade pjesnike za rukopis *Plahta preko glave*, dobitnica je nagrade Balkan Grand Prize for Poetry 2007. na međunarodnom festivalu u Rumunjskoj te ugledne nagrade The European Poet of Freedom Award 2014. za knjigu pjesama *Kauč na trgu*, koju dodjeljuje poljski grad Gdanjsk. Godine 2017. nagrađena je Goranovim vijencem za ukupan doprinos poeziji. Vodi radionice kreativnog pisanja, prevodi s engleskog i njemačkog poeziju i prozu. Živi kao slobodna umjetnica u Zagrebu.

Objavila: *Plahta preko glave* (poezija, 1999), *Tamagochi mi je umro na rukama* (poezija, 2001), *Đavo i usidjelica* (poezija, 2003), *Kvadratura duge* (poezija, 2007), *Kičma* (proza, 2009), *Kauč na trgu* (poezija, 2011), *S tetovažom nisi sam* (proza, 2011), *Mali rječnik biblijskih žena* (proza, 2013), *Kafkin nož* (poezija, 2015), *Prolazi i pukotine* (putopisi, 2015), *Veće od kuće* (eseji, 2018) i *Noć na Zemlji* (proza, 2021).

Biblioteka Online

knjiga 188

Dorta Jagić

KAFKIN NOŽ

© 2021 Dorta Jagić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2021

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

StockSnap / Pixabay.com

Objavljeno

26. svibnja 2021.

ISBN 978-953-345-845-8 (HTML)

ISBN 978-953-345-846-5 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-847-2 (PDF)

ISBN 978-953-345-848-9 (MOBI)

Prvo izdanje

Hrvatsko društvo pisaca, Zagreb, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**